

ת"פ 58332/09/19 - מדינת ישראל נגד רפאל ניניו, משה טוקר

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"פ 58332-09-19 מדינת ישראל נ' ניניו ואח'

לפני
המאשימה
כבוד השופט ירון לוי
מדינת ישראל
ע"י ב"כ עוה"ד אלעד אשכנזי וליאור אחרק

נגד
הנאשמים
1. רפאל ניניו
2. משה טוקר
ע"י ב"כ עוה"ד עמית חדד ונועה מילשטיין

גזר דין (לנאשם 2)

פתח דבר

1. הנאשם הורשע, על יסוד הודאתו, בגדרו של הסדר טיעון שהושג במסגרת הליך גישור בפני כב' השופט בני שגיא, בשלוש עבירות של מתן שוחד לפי סעיף 291 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**") ובשתי עבירות של סיוע להפרת אמונים לפי סעיף 284 ביחד עם סעיף 31(ב) לחוק העונשין, בכך שנתן טובות הנאה לחמישה עובדי ציבור בשירות המזון הארצי, בעד פעולות הקשורות בתפקידם במטרה להטותם למשוא פנים לנאשם וללקוחותיו לקידום ותיקודף בקשותיו.

העובדות

2. ואלה העובדות שבהן הודה והורשע הנאשם:

חלק כללי:

א. שירות המזון הארצי (להלן: "**שירות המזון**") הוא גוף במשרד הבריאות המשמש כסמכות העליונה לקביעת הנחיות בענייני המזון במדינת ישראל, בין היתר, מופקד על פיקוח המזון המיוצר בישראל ומיובא אליה.

ב. חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), תשע"ו-2015 (להלן: "**חוק המזון**"), נועד להסדיר את אחריותם של יבואני ויצרני המזון בארץ וכן את הפיקוח על ייצור המזון ויבואו. כמו כן, קובע חוק המזון הסדרים מחמירים לייבוא מזון שהוגדר כ"מזון רגיש" - המחייב אישורים מקדימים, בדיקות ניירת ודגימות מעבדה בתדירות

גבוהה יותר מזו של יבוא מזון רגיל (להלן: "אישורי הייבוא").

ג. הבקשות לאישורי הייבוא מוגשות למהנדסי מזון במחלקת הייבוא - האחראית על מתן והארכת אישורי ייבוא מקדים למזון רגיש - ואלה אחראים על ביצוע בדיקות המזון ובחינת המסמכים הנוגעים למוצר המיובא, בין היתר, תנאי ייצורו ובדיקות מעבדה של הרכבו בארץ הייצור ובישראל, במטרה להבטיח שהמוצר איננו מסכן את הציבור. למהנדסים שיקול דעת רחב בקביעת עיתוי וכמות הבדיקות ובדרישת הניירת הנלוות לאישורים.

ד. משנת 2000 ועד ליום 17.10.2018, מועד פתיחת החקירה הגלויה בעניינו של הנאשם, עסק הנאשם במתן שירות ייעוץ וטיפול בייבוא עבור יבואנים אל מול שירות המזון. במסגרת עיסוקו, נהג הנאשם להגיע לעיתים תכופות למשרדי שירות המזון לצורך הגשת בקשות לאישורי ייבוא וקידום קבלתם, שם הכיר את כלל עובדי הציבור המפורטים באישומים השונים ונפגש עמם תכופות במסגרת עיסוקו כיועץ מזון.

מתן שוחד לעובדי שירות המזון

אישום ראשון, לריסה גופשטיין

ה. החל משנת 1997 עבדה לריסה גופשטיין (להלן: "גופשטיין") כמהנדסת מזון במחלקת הייבוא בשירות המזון. במסגרת תפקידה עסקה במתן אישורי ייבוא מזון, היתה אחראית על ביצוע בדיקות מקצועיות למזון רגיש המיובא לישראל ובחינת מסמכים הנוגעים למוצר, בין היתר לגלילות וממתקים ללא סוכר וללא גלוטן. כמו כן, היתה חברה במספר וועדות בין משרדיות בתחום המזון.

בשנת 2003 הסיע הנאשם את גופשטיין ברכבו, במהלך הנסיעה או בסמוך לה, סיכמו השניים כי הנאשם ישלם לגופשטיין סך של 200 ₪ עבור כל 5 תיקים בהם היא תנפיק אישורי יבוא ללקוחותיו. כמו כן, ביקש הנאשם להסתייע בגופשטיין ככל שהיו בעיות בבקשות שהגיש.

בהמשך לסיכום כאמור לעיל, נהג הנאשם לעטוף את הכספים בנייר טואלט, להגיע למשרדה של גופשטיין ולהניח את הכספים על שולחנה, בפניה. בפעמים שבהם לא נכחה גופשטיין במשרדה נהג הנאשם להשאיר את הכספים במגירת שולחן העבודה שלה.

מלבד כסף מזומן, במהלך התקופה הרלוונטית, בסמיכות לחגי פסח וראש השנה, נתן הנאשם לגופשטיין כרטיסי מתנה טעונים בסכום של כ-200 ₪.

בתמורה לשוחד תיעדפה גופשטיין את בקשותיו של הנאשם, קידמה את מתן האישורים ללקוחותיו והמליצה ליבואנים לשכור את שירותיו של הנאשם כיועץ מזון.

ערך טובות ההנאה שנתן הנאשם לגופשטיין בין השנים 2007 ועד סוף התקופה הרלוונטית הסתכם בכ- 20,000 ₪.

אישום שני, רות שימברג

ו. משנת 2000 ועד ליום 25.10.17 עבדה רות שימברג (להלן: "שימברג") בשירות המזון, כאשר מיום 1.2.10 עבדה כמנהלת מחלקת ייבוא בשירות המזון הארצי. במסגרת תפקידה היתה אחראית על ניהולה השוטף של מחלקת הייבוא, לרבות ניהול מהנדסי המזון העובדים במחלקה. כמו כן היתה שימברג אחראית על טיפול בבקשות חריגות.

במהלך השנים 2010-2017, נפגש הנאשם עם שימברג במשרדה ונתן לה מעטפות ובהן סכומי כסף משתנים במזומן, כך שבין השנים 2007-2012 המעטפות הכילו סכום של כ- 500 ₪ (כך במקור-י.ל.), ובין השנים 2012-2017 המעטפות הכילו סכום של כ- 1000 ₪, כאשר המעטפה האחרונה בסך 1000 ₪ הועברה לשימברג בספטמבר 2017, לאחר פתיחת החקירה הגלויה. את המעטפות העביר הנאשם פעמיים בשנה בסמוך לחגי פסח וראש השנה.

מלבד מעטפות הכסף, נתן הנאשם לשימברג בהזדמנויות שונות, טובות הנאה נוספות בדמות מוצרי מזון וצריכה שונים, בין היתר, קופסאות קוויאר אדום, צלחות ומגבות.

השוחד ניתן על מנת ששימברג תקצר את זמני הטיפול בבקשות ייבוא של לקוחות שייצג ושזו תגלה זמינות לפניותיו.

ערך טובות ההנאה שנתן הנאשם לשימברג הסתכם בכ- 10,000 ₪.

אישום שלישי, דורית עשור

ז. במהלך התקופה הרלוונטית לכתב האישום, עבדה דורית עשור (להלן: "עשור") כרכזת לשכה במחלקת הייבוא של שירות המזון. במסגרת תפקידה, היתה אמונה על קליטת בקשות היבואנים ויועצי המזון לאישורי ייבוא מזון רגיש, קלטה את הנתונים במערכת וניתבה את הבקשה למהנדס המזון הרלוונטי לשם טיפול בבקשת האישור. בסיום עבודת המהנדס, הזינה עשור את הנתונים למחשב שאפשר את הנפקת האישור. נוכח תפקידה, היה ביכולתה של עשור לתעדף טיפול בבקשות על פי שיקול דעתה, ובכך לגרום לחסכון בזמן ובכסף ליבואנים.

בשנת 2010 פנתה עשור לנאשם וביקשה שיעניק לה סכומי כסף, אותם הגדירה כ"עזרה", ובתמורה, תזרז את הטיפול בבקשות אישור הייבוא שהגיש עבור לקוחותיו.

הנאשם הסכים לבקשתה, וכתוצאה מהסיכום ביניהם, במהלך השנים 2010 ועד סוף התקופה הרלוונטית, במספר רב של הזדמנויות, נתן הנאשם לעשור סכומי כסף משתנים בהיקף של מאות שקלים במזומן עת נפגש עימה ביחידות בביקוריו במשרדי שירות המזון. מעת לעת נהגה עשור לפנות לנאשם בעל פה ובהתכתבויות טלפוניות, בהן דרשה סכומי כסף נוספים, כאשר סברה כי סכומי הכסף שקיבלה מהנאשם אינם מספקים.

מלבד סכומי הכסף במזומן, נתן הנאשם לעשור טובות הנאה בדמות הלוואה בסך 2000 ₪ - ניתנה בשנת 2017 ועד סוף התקופה הרלוונטית לא נפרעה - כרטיסי מתנה בסך 250 ₪ בסמיכות לחגי ישראל - ניתנו משנת 2010 ואילך - ומוצרי צריכה שונים, בין היתר, בקבוקי יין, שמן זית, עוגות וממתקים.

בתמורה ללקיחת השוחד מהנאשם, תיעדפה עשור את הטיפול בבקשות אישור היבוא שהגיש הנאשם על פני בקשות של יבואנים אחרים וקיצרה את זמן טיפולה בבקשות.

ערך טובות ההנאה שנתן הנאשם לעשור הסתכם בכ- 10,000 ₪.

סיוע להפרת אמונים של עובדי שירות המזון

אישום רביעי, ארתור פטחוב

ח. החל משנת 1994 ועד סוף התקופה הרלוונטית לכתב האישום, עבד ארתור פטחוב (להלן: "פטחוב") כמהנדס מזון במחלקת היבוא בשירות המזון. תחום אחריותו בתקופה הרלוונטית היה להעניק אישורי יבוא, בין היתר, לתוספי תזונה, מוצרי חלב וגבינות - מוצרים המוגדרים כמזון רגיש. כחלק מתפקידו היה אחראי על ביצוע בדיקות מקצועיות למזון הרגיש המיובא לישראל.

עם השנים, התהדקו היחסים בין השניים ואלו נהגו להיפגש באופן פרטי, שלא בשעות העבודה, לעיתים בביתו של פטחוב. החל משנת 2015 ועד סוף התקופה הרלוונטית, נפגש הנאשם עם פטחוב מידי שלושה חודשים לערך. במהלך פגישותיהם, בהזדמנויות שונות, נתן הנאשם לפטחוב סכומי כסף משתנים במזומן בהיקף של מאות שקלים.

כמו כן, בסמוך לחגי פסח וראש השנה, נתן הנאשם לפטחוב כרטיסי מתנה טעונים במאות שקלים ומוצרי צריכה שונים, בין היתר, בקבוקי יין, סט צלחות ומגהץ בגדים.

במקביל ללקיחת טובות ההנאה המשיך פטחוב לטפל בבקשות אישורי היבוא שהגיש הנאשם ולתת עדיפות לטיפול בהן ככל שהתאפשר.

ערך טובות ההנאה שנתן הנאשם לפטחוב הסתכם בא לפי שקלים.

אישום חמישי, שלומית אור

ט. בתקופה הרלוונטית עבדה שלומית אור (להלן: "אור") כרכזת לשכה במחלקת יבוא בשירות המזון. במסגרת תפקידה, היתה אמונה על קליטת בקשות היבואנים ויועצי המזון לאישורי יבוא למזון רגיש, קלטה את הנתונים במערכת וניתבה למהנדס המזון הרלוונטי לשם טיפול בבקשת האישור. לאחר סיום עבודת המהנדס, הזינה אור את הנתונים למחשב שאפשר את הנפקת האישור.

בין השנים 2015-2017, בסמוך לחגי פסח וראש השנה, נתן הנאשם לאור כרטיסי מתנה טעונים בסך של כ- 250 ₪ בעת שביקר במשרדה.

במקביל לטובות ההנאה שנתן הנאשם לאור, המשיכה אור להעניק לנאשם שירות במסגרת תפקידה כרכזת לשכה בשירות המזון.

ערך טובות ההנאה שנתן הנאשם לאור הסתכם בכ- 1,000 ₪.

הסדר טיעון

3. הצדדים הגיעו להסדר טיעון לפיו הוסכם כי יעתרו במשותף, להשית על הנאשם את העונשים הבאים: 9 חודשי מאסר אשר ירוצו בדרך של עבודות שירות, קנס בסך 300,000 ₪ אשר ישולם ב-20 תשלומים חודשיים שווים, ומאסר מותנה לשיקול דעת בית המשפט.

טיעוני המאשימה לעונש

4. בא כוח המאשימה, עו"ד אלעד אשכנזי, עתר לכבד את הסדר הטיעון. לדבריו, המאשימה הגיעה להסדר בלב כבד שכן הנאשם הורשע בעבירות שוחד והפרת אמונים חמורות, המצויות בלב ליבן של עבירות השחיתות. ברור למאשימה כי העונש המבקש נמוך מרף הענישה הראוי בעבירות אלה ואינו משקף את עמדתה בעבירות שוחד בכלל, ובפרשה זו בפרט. עם זאת, השיקולים העיקריים שהכריעו את הכף לטובת ההסדר הפרטני הן נסיבותיו האישיות של הנאשם - ובעיקר, גילו המתקדם, מצב בריאותו, הודאתו, חסכון הזמן השיפוטי, בשים לב לריבוי הנאשמים בפרשה ולמורכבות התיק, שיתוף הפעולה של הנאשם כבר בחקירה. לטענת בא כוח המאשימה, רמת הענישה המבוקשת בעניינו של הנאשם, אינה משקפת עמדת המדינה ביחס לנאשמים אחרים בפרשה.

בהתייחסו לגילו המתקדם של הנאשם הסביר בא כוח המאשימה כי בעתירה העונשית ניתן משקל לאמירת בית המשפט העליון כי לא בנקל יורה בית המשפט על כליאתו של אדם מבוגר וחולה מאחורי סורג ובריח.

בא כוח המאשימה סבר כי יש במכלול רכיבי הענישה יסוד הרתעתי למען ידעו, הן נותני שוחד והן מקבלי שוחד, כי גיל מתקדם אינו מהווה חסינות, וכי גם מבוגר שסרח בעבירות שחיתות, ייתן את הדין וישלם את חובו לחברה.

טיעוני ההגנה לעונש

5. בא כוח הנאשם, עו"ד עמית חדד, ביקש אף הוא לכבד את הסדר הטיעון, תוך מתן משקל בכורה לכך שמדובר בהסדר טיעון שגובש במסגרת הליכי גישור בפני שופט.

עו"ד חדד ביקש ליתן משקל לקולא לתמונה המתקבלת, לטענתו, למקרא כתב האישום המתוקן, של עובדי ציבור, דוגמת דורית עשור, שדרשה מהנאשם סכומי כסף, וזאת להבדיל ממתן שוחד ביוזמת נותן השוחד. עו"ד חדד הדגיש שאין בטענה זו משום ניסיון להתנער מאחריות הנאשם, אך יש בה כדי להדגיש את הסיטואציה הבעייתית אליה נקלע הנאשם, שנזקק לשירות הציבורי ומסתכן בכך שאם לא יעתר לדרישת עובד הציבור הוא עלול להיתקל ביחס

שלילי. בנוסף ביקש עו"ד חדד ליתן משקל לקולא אף לעובדה שמדובר בסכומים קטנים יחסית שניתנו במשך השנים, באופן שהנאשם יכול היה להשתיק את מצפונו כביכול כי אין מדובר במעשה כל כך חמור, וכי אין מדובר בתשלום סכום גבוה בבת אחת, שיוצר תחושת שחיתות מיידית.

עו"ד חדד הדגיש את מכלול נסיבותיו האישיות המקלות של הנאשם, ובעיקר גילו המתקדם, כבן 80, מצבו הרפואי, היותו ניצול שואה(נ/1), עבודתו במשך שנים רבות כוטרניר במשרד הבריאות, תרומתו לחברה במסגרת ארגון רוטרי, מעצרו משך כ-14 יום במהלך החקירה, הודאתו המיידית, נטילת האחריות המלאה והבעת החרטה.

דברי הנאשם

6. בדברו האחרון ניכר בנאשם שהמעמד קשה לו. הנאשם התנצל על הטעויות שעשה, במיוחד בפני בני משפחתו, הביע חרטה מלאה וביקש לעשות תיקון ולשלם את חובו לחברה.

דין והכרעה

7. בית המשפט איננו צד להסדר הטיעון, ובבואו לבחון האם לכבדו, עליו לעמוד על היחס בין טובת ההנאה הצומחת לנאשם כתוצאה מהסדר הטיעון לעניין העונש ובין האינטרס הציבורי. המבחן איננו מבחן הלימה אלא מבחן איזון (ראו: ע"פ 2021/17 מצגר נ' מדינת ישראל [30.4.17], ע"פ 1958/98 פלוני נ' מדינת ישראל פ"ד נז(1) 577 (1998)). יש טעם בטענת הסנגור כי שעה שמדובר בהסדר טיעון שגובש במסגרת הליך גישור בפני שופט, יש ליתן משקל בכורה לשיקול זה.

8. הנאשם הורשע בשלוש עבירות שוחד ובשתי עבירות סיוע להפרת אמונים. צודק התובע כי מבחינת מכלול הנסיבות מדובר במעשי שחיתות מובהקים ובעבירות שחיתות הפוגעות בליבת תקינות המנהל הציבורי, הן מפרות את האמון של הפרט במנהל הציבורי ובכך מערערות את היציבות החברתית (בג"צ 7074/03 **סויסא נ' היועץ המשפטי לממשלה**, פד"י מח(2) 749). עם זאת, יש ליתן משקל מסוים לקולא למקרים שבהם היוזמה למתן השוחד הגיעה מעובד הציבור.

9. מעבר לחומרת העבירות הנובעת ממשך הפעילות ומהיקף טובות ההנאה שהעביר, ניצל הנאשם את מעמדו - יועץ ליבואני מזון והעבודה הצמודה מול שירות המזון - וכתוצאה ממעשיו פגע בפעילותו התקינה של המנהל הציבורי. לא ניתן להתעלם מהחומרה המיוחדת של פגיעה בערכים החברתיים המוגנים הנובעת מאופי העבירות. במעשיו אלה אפשר הנאשם פגיעה באמון הציבור במנהל, בטוהר המידות של פקידי הציבור ובאינטרס הציבורי.

10. על מנת להתמודד עם תופעת השחיתות הגוברת בחברה הישראלית ובניסיון ולמגר אותה, עלה רף הענישה הן בפסיקה והן בחוק עצמו. מבלי להתעלם ממשקלן המשמעותי של נסיבותיו האישיות של הנאשם, הרי שבשים לב למשקלם המצטבר של שיקולי החומרה, הסדר הטיעון נוטה במידת מה לקולא. עם זאת, בשים לב להלכות בית המשפט העליון בדבר כיבוד הסדרי טיעון, לפיהן רק במקרים חריגים יטה בית המשפט להתערב בהסכם, ויתר נסיבות הקולא שפורטו בהרחבה לעיל, סבורני שההסדר אינו חריג באופן המצדיק דחייתו,

ולפיכך החלטתי לכבדו.

סוף דבר

11. לאור כל האמור, אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

א. 9 חודשי מאסר, שירוצו בדרך של עבודות שירות ב"המשקם" ברחוב המסגר 3, נס ציונה, כמפורט בחוות דעת הממונה על עבודות השירות מיום 19.01.2020.

הנאשם יתייצב ביום 19.3.2020, לא יאוחר מהשעה 08:00 בפני המפקח על עבודות השירות במפקדת מחוז מרכז ברמלה. מובהר בזאת לנאשם כי כל חריגה מכללי ריצוי עונש בדרך של עבודת שירות, יכולה להביא להפסקת ריצוי העונש בדרך זו ולריצוי יתרת העונש במאסר בפועל.

ב. 9 חודשי מאסר מותנים, למשך 3 שנים מהיום, והתנאי הוא שהנאשם לא יעבור איזו מהעבירות בהן הורשע.

ג. קנס בסך 300,000 ₪ או 300 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב-20 תשלומים חודשיים שווים ורצופים בסך 15,000 ₪ כל תשלום, או 15 ימי מאסר תמורת כל תשלום. התשלום הראשון ישולם לא יאוחר מיום 10.3.2020, ויתרת התשלומים ישולמו עד ולא יאוחר מ-1 בכל חודש קלנדרי לאחר מכן. לא ישולם תשלום במועדו, יועמד הקנס, או יתרתו, לפירעון מלא לאלתר.

זכות הערעור לבית המשפט העליון בתוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, ט' אדר תש"פ, 05 מרץ 2020, במעמד הצדדים.